

De stellige stelling

Verslag van een Empowermentcafé

Gent, 25 mei 2007

Jan de Koning

Hoe stellig is de stelling: 'Een empowerde cliënt vraagt om een empowerende professional, een empowerende organisatie maakt een empowerde client?' Met deze vraag gingen zo'n 40 professionals in Gent aan de slag in een empowermentcafé, georganiseerd door Job-en-Co, deelnemer aan het Equal-project 'Training Quality'. Een beeldimpressie.

Stout

Ja, dat was dus de stelling. 5 Tafeltjes, ieder met een moderator en ongeveer 6 empowermentcafé-bezoekers. Zij moesten al hun 'empowerment' aanspreken om deze stelling af te kraken dan wel te onderpoweren. De vraag aan mij was om rond te lopen, het oor te luisteren leggen en 'stoute'opmerkingen te registreren. Bedenkend dat de kans om in een paar minuten aan ieder tafeltje de complexe lijn van de discussie aldaar te doorgronden en dan ook nog precies op het moment suprême de stoutste, slimste of diepzinnigste gedachtespinsels te vangen, leek mij vergelijkbaar met de kans die die kameel had met het oog van een naald. Dus ik koos voor de diepte en heb me zelfs in de discussies aan enkele tafeltjes durven mengen.

Zonder Haat Straat

Aan het eerste tafeltje begonnen we met een 'voorstellingsrondje'. Hoewel ik buiten een café nooit zo'n voorstander ben van 'rondjes' kwam dit goed uit, want het maakte de grote diversiteit van de groep duidelijk. Zo maakte ik kennis met een heuse 'job-coach', een 'supported employment-manager', een 'policy staff member', een 'human resource manager', en een 'projectmanager'. Ik dacht een ogenblik dat we in de UK zaten en begon me zorgen te maken over wat te zeggen op de vraag wie ik zelf dan wel was, maar gelukkig zat Barbara schuin tegenover mij, zei dat ze 'Barbara'heette en lachte vriendelijk. Ik was weer terug in het Gentse aan de Zonder Haat Straat. Achteraf geloof ik niet dat Barbara van de doelgroep was, maar vriendelijk was ze wel!

Toen mochten we zomaar op het tafelkleedje schrijven wat we dachten. Daar zagen wij als groep een beetje tegenop, want dat doe je toch zomaar niet. Gelukkig wist Philippe ons

zodanig te 'empoweren', dat de meesten van ons, zij het schoorvoetend, met de viltstift aan de slag gingen. Vanuit mijn ooghoek zag ik nog net dat de job-coach toch even onder het papieren tafelkleed spiekte of het niet dóórdrukte.

Sensibilisatie en luisteren

Ineens klonk er een vrij magisch, maar directief fluitje: wij werden geacht van tafel en gesprekspartners te wisselen, want het gaat snel in deze empowerde wereld. Stiekem wisselden we na het fluitje toch nog een paar gedachten uit: 'Inlevingsvermogen en luisteren!', 'Nee, juist krachtig personeel, dat niet sakkert, dat hebt ge nodig!', Hetgeen werd beaamd met: 'Ja, ja, ja, da's duidelijk, de sensibilisatie komt immers altijd vóór de perceptie!'; toen liep ik maar snel naar een ander tafeltje, want dit was wel een érg stoute bewering. Ik dacht: 'waaraan zou de behoefte het grootst zijn: aan een empowerende omgeving, een empowerde manager, een niet-empowerde cliënt of een empowerende HRM manager?'

De expert

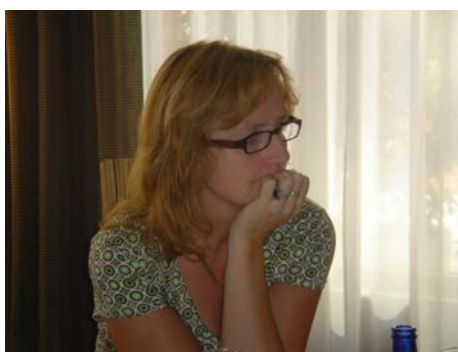
Aan tafeltje twee zat duidelijk een 'expert'. Ik kwam iets te laat, dus dan valt op dat de rollen al verdeeld zijn, de taken helder en geen opties meer open. De groep hing aan de lippen van de terzake-kundige, en luisterde ademloos. Ik voelde mij een beetje cliënt. Misschien hadden de anderen dat ook wel, want de expert wist, waarover hij sprak en waarover het gaan moest. 'Empowerment heeft zijn beperktheden' doceerde hij, '... zoals bijvoorbeeld procedures, beperkte verstandelijke vermogens, te lage opleiding....'.

'Mogelijkheden voor werk, banen, werkgevers, verzekeraars, financiële middelen, beleid, regelgeving, trappen, stoepjes, op- en afstappen, ... werkbegeleiders, managers', vulde ik in gedachten dit rijtje aan, 'nou ja, zeg maar 'de realiteit'. Misschien is dat wel de grootste beperking voor empowerment'.

Empowerende realiteit

Ik heb nooit goed op kunnen letten, al van sinds ik op de school zat. Altijd als de meester 'de waarheid' verkondigde haakte ik af en verdronk in mijn eigen gedachten en fantasieën. Zo ook nu gingen mijn gedachten met me op de loop en lette ik niet op hoe het verhaal van de expert verder ging. 'Als de realiteit de grootste beperkende factor is voor empowerment', zo dacht ik,

'en als de omgeving een realiteit is, waar wij niet omheen kunnen..., dan moeten we misschien wel spreken van een *empowerende realiteit*.

En in de *empowerende realiteit* heeft iedereen zijn eigen doel: de overheid moet bezuinigen, de dienstverlener regels uitvoeren, resultaten boeken, en de cliënt? Een beetje gelukkiger worden misschien? Kunnen wij onze doelen niet een beetje lossen laten? Zou flexibiliteit misschien de belangrijke voorwaarde kunnen zijn om empowerment te realiseren? We roepen steeds empowerment-verlagende, tegenstrijdigheden in het leven: eigen verantwoordelijkheid tegenover een steeds strengere overheidscontrole, productiecijfers tegenover vrije keuze, halen en aanbestedingen tegenover meebeslissen, en werk in plaats van persoonlijke ontwikkeling.

Gij zult empoweren

Op dit punt in mijn gedachte ging dat fluitje weer, op naar het derde tafeltje. Daar kwamen wij weer terug op de stelling. Maar het mooiste was dat het tafelkleedje helemaal was volgeschreven, dus we konden onze hartjes ophalen aan de gedachten van de cafébezoekers die ons voor gingen.

'Is empowerment een middel of een doel?' Toen moest ik denken aan een uitspraak tijdens de winter school: *empowerment is een instelling*, een missie of uitgangspunt, misschien zelfs wel een nieuw maatschappelijk paradigma. Direct daarnaast ontcijferden wij de vraag of er 'naast empowerment nog wel ruimte overblijft om voor mensen te zorgen?' Dat vond ik een ontroerende gedachte. Relativering kan zo verfrissend werken. 'Natuurlijk', dacht ik, 'Je hoeft niet alles op empowerment te zetten. Stel je voor dat we zouden zeggen: 'Gij zult empowerd zijn! gij moet slagen voor uw empowermentexamen! en zo niet, wat dan? Misschien is empowerment wel een fundamenteel recht, waar we iemand van bewust kunnen maken, maar wat je iemand nooit op kunt dringen.'

Empowerment op eigen kracht

Een andere vraag op dit tafeltje toonde een andere diepe gedachte: 'Kan een directieve benadering ook empowerend zijn?' Een belangrijke vraag, een dilemma. 'Want soms zie je toch dat iemand veel meer kan dan hij laat zien? Dan ga je toch als professional tot het uiterste om het beste in iemand naar boven te halen? Ja en dan moet je soms wel directief zijn en zeggen: Verder geen gezeur, je doet dit, want *ik* weet dat je het kunt.' Ik werd hier een beetje verdrietig van. Vroeg me af of betreffende cliënt-met-een-grote-afstand-tot-de-arbeidsmarkt zoveel

gelukkiger zou worden van zo'n benadering. Een niet-empowerde persoon moet wel erg veel 'moeten, doen en kunnen'. Als student moest ik nog niks, kon ik lekker luieren op het gras van de campus, dromend over dat ik de wereld later wel eens even zo verlossen van kruisraketten, fantaserend over een land zonder kern- maar vol zonne-energie, en met waardering kijkend naar een stel mooie, gezond bruine benen die onder een mininiemendalletje door mijn blikveld dartelden.

Geluk

'Is empoweren dan de voorwaarden scheppen voor geluk?' Ah... een verademende gedachte die me direct wat rust bracht. Want als je je goed voelt, als je lekker in je vel zit, dan ga je met plezier aan het werk. Met leuke collega's kijk je vandaag al uit naar de volgende dag. Het stroomt! Je hebt ruimte in je hoofd om te werken, je kunt, je mag weer aan de slag om je eigen organisatie te empoweren. Zou dat voor cliënten ook gelden, misschien? Mijn conclusie? je goed voelen is basis voor empwerment. Een stellige stelling zou daarom moeten eindigen met: 'Een gelukkig persoon bouwt aan zijn eigen empowerment en aan zijn empowerende omgeving.'

